ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ

Effects of Dietary Pomegranate Peel Powder Supplementation on Growth Performance and Carcass Characteristics of Broiler Chickens

สุทธิศักดิ์ สืบเนียม

Suttisak Suebneam

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ผงเปลือกทับทิม มีสารกลุ่ม polyphenol และ flavonoids ซึ่งมีฤทธิ์ส่งเสริมสมรรถนะการเจริญเติบโต ปรับสมดุลภูมิคุ้มกัน และต้านอนุมูลอิสระ อย่างไรก็ตาม การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ยังมีความไม่แน่นอนในเรื่องของอัตราการเจริญเติบโต และลักษณะซาก ดังนั้นสัมมนาฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยจำนวน 3 ฉบับ ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 2021-2023 ซึ่งมีการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารที่ระดับ 0.2-1.5% พบว่าการเสริมผงเปลือกทับทิมไม่ส่งผลต่อปริมาณการกินได้ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว เปอร์เซ็นต์ซาก อวัยวะภายในร่างกาย และค่า HDL ในเลือดของไก่เนื้อ อย่างไรก็ตาม การเสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0.2-1.5% สามารถเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของไก่เนื้อได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเสริมที่ระดับ 0.2-0.5% เป็นระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับระดับอื่น เนื่องจากช่วยเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของไก่เนื้อ และได้ผลลัพธ์ไม่แตกต่างกันกับการเสริมในระดับ 0.6-1.5%

คำสำคัญ : ไก่เนื้อ ผงเปลือกทับทิม สมรรถภาพการเจริญเติบโต ลักษณะซาก

บทนำ

การผลิตไก่เนื้อถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญในประเทศไทย ปริมาณการผลิตไก่เนื้อของประเทศไทยในปี พ.ศ.2568 ขยายตัวเพิ่มขึ้น 1.3% จากปี พ.ศ.2567 ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ ที่มีความต้องการบริโภคไก่เนื้อที่เพิ่มขึ้น 2 หมื่นล้านตันจากปี พ.ศ.2567 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) ทำให้ผู้ผลิตต่างมุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตไก่เนื้อที่มีคุณภาพ ปลอดภัย เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค การใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตถือเป็นกลยุทธ์หลักที่ได้รับความนิยม แต่ด้วยความกังวลที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับปัญหาเชื้อดื้อยา และความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมาจากธรรมชาติ ทำให้การเสริมสมุนไพรที่เป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ จึงเป็นตัวเลือกที่ดีในปัจจุบัน

ผงเปลือกทับทิม (Pomegranate peel powder) คือ ผงบดละเอียดที่ได้จากเปลือกทับทิม *(Punica granatum L.)* ซึ่งมีสารกลุ่ม Polyphenol และ flavonoids เป็นส่วนประกอบ 143.98 และ 16.75 มิลลิกรัม/กรัม ตามลำดับ (Akuru et al., 2023) ซึ่งมีฤทธิ์ส่งเสริมสมรรถนะการเจริญเติบโต ปรับสมดุลภูมิคุ้มกัน ต้านอนุมูลอิสระ และต้านการอักเสบ (Tozzi et al., 2022)

งานวิจัยหลายฉบับได้มีการศึกษาเกี่ยวกับผลการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ต่อประสิทธิภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ Akuru et al. (2023) และ Elnaggar et al. (2022) ที่ได้เปรียบเทียบผลของการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพซากได้ ในขณะที่ Gosai et al. (2021) พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพน้ำหนักตัวและปริมาณการกินได้ แต่ลักษณะซาก ยังมีผลการทดลองที่มีความย้อนแย้งกับทั้ง 2 งานวิจัยข้างต้น อย่างไรก็ตามยังคงไม่มีข้อสรุปหรือเห็นพ้องกันเกี่ยวกับการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารต่อประสิทธิภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ ดังนั้น สัมนาฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่มีอยู่เกี่ยวกับการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารต่อประสิทธิภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ โดยเน้นที่ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารต่อประสิทธิภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของไก่เนื้อ การทบทวนนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของประโยชน์การใช้ผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ระดับที่เหมาะสมในการเสริม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อน้ำหนักตัว (Body weight) และการเพิ่มน้ำหนักตัว (Body weight gain)

Akuru et al. (2021) พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0.20 และ 0.40% ทำให้น้ำหนักตัวสุดท้ายของไก่เนื้อมากกว่ากลุ่มที่เสริมในระดับ 0.60% แต่ไม่แตกต่างกันในระดับ 0.80% และกลุ่มควบคุม อย่างไรก็ตาม ในทุกกลุ่มการทดลอง มีอัตราการเจริญเติบโต หรือการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวไม่แตกต่างกันทางสถิติ (Table 3) ขณะที่ Gosai et al. (2023) พบว่าเสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 1.00% ทำให้การเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัว และน้ำหนักตัวของไก่เนื้อเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกันจากระดับ 0.50% แต่มีค่ามากกว่ากลุ่มที่เสริม 0.25% และกลุ่มควบคุม (Table 1) ในขณะที่ Elnaggar et al. (2022) พบว่า การเสริมที่ระดับ 0.25-1.50% ทำให้น้ำหนักตัวของไก่เนื้อเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม (Table 2) จึงสรุปได้ว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ 0.25-1.50% สามารถเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตได้ ซึ่งอาจเกิดจากสารประกอบน้ำมันหอมระเหยในผงเปลือกทับทิม ที่มีฤทธิ์ยับยั้งการเจริญเติบโตของ

แบคทีเรีย หรือฤทธิ์ต้านจุลชีพ ที่ส่งเสริมการทำงานของจุลินทรีย์ในลำไส้ ส่งผลให้เกิดการย่อยอาหารได้ดี นำไปสู่การเจริญเติบโตที่ดีขึ้น ผลลัพธ์เหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kupanik et al. (2022) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการเจริญเติบโตและน้ำหนักตัวของไก่เนื้อ อาจเกิดจากสารโปรแอนโทไซยานิดิน ที่มีอยู่ในเปลือกทับทิม ซึ่งช่วยเสริมสร้างสุขภาพลำไส้ การดูดซึมสารอาหาร และประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากอาหาร

Table 1 Effect of pomegranate peel powder supplementation on growth performance of broiler chickens (0-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)				Significance
	0	0.25	0.50	1.00	
BW (g/bird)	2121.47^{a}±16.85	2165.40^{a}±23.75	2174.59^{ab}±42.09	2252.68^{b}±16.59	*
BWG (g/bird)	2075.11^{a}±16.28	2118.63^{a}±23.72	2128.01^{ab}±42.64	2206.58^{b}±16.69	*
FI (g/bird)	3787.35±74.11	3853.72±77.41	3787.15±23.79	3865.35±24.72	NS
FCR	1.73±0.02	1.71±0.05	1.67±0.04	1.66±0.02	NS

$^{a\ b\ c}$ Means in a row with different superscripts differ significantly (*P<0.05; NS: not-significant).

Source: Gosai et al (2023)

Table 2 Effect of pomegranate peel powder supplementation on growth performance of broiler chickens (7-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.25	0.50	1.00	1.50		
BW (g)	1880.22^{b}	2240.12^{a}	2290.00^{a}	2200.80^{a}	2199.55^{a}	11.88	0.001
BWG (g)	1700.22^{b}	2058.12^{a}	2107.00^{a}	2020.8^{a}	2015.55^{a}	19.98	0.001
FI (g)	3201.34	3278.89	3353.66	3283.89	3366.28	23.90	0.071
FCR	1.882^{a}	1.593^{b}	1.592^{b}	1.625^{b}	1.670^{b}	0.099	0.0001

$^{a\ b}$ Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean.

Source: Elnaggar et al (2022)

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อปริมาณการกินได้ (Feed intake)

Gosai et al. (2023) เสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0, 0.25, 0.50 และ 1.00% ในไก่เนื้อ สายพันธุ์ Vencobb 400 ที่ช่วงอายุ 0-42 วัน ปริมาณการกินอาหารของไก่เนื้อทั้ง 4 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันทางสถิติ (Table 1) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานของ Elnaggar et al. (2022) ที่เสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0, 0.25, 0.50, 1.00 และ 1.50% ในไก่เนื้อ สายพันธุ์ Arbor Acres ที่ช่วงอายุ 7-14 วัน (Table 2) และงานวิจัยของ Akuru et al. (2021) ที่เสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0, 0.20, 0.40, 0.60 และ 0.80% ในไก่เนื้อ สายพันธุ์ Cobb 500 ที่ช่วงอายุ 0-35 วัน

(Table 3) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ไม่ส่งผลเสียต่อความน่ากินของอาหาร และไม่ทำให้ปริมาณการกินอาหารของไก่ลดลง

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่ออัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (Feed conversion ratio)

Elnaggar et al. (2022) พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0-1.50% ทำให้อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว ดีกว่ากลุ่มควบคุม อาจเป็นเพราะผงเปลือกทับทิม ช่วยลดอนุมูลอิสระในไก่เนื้อ และยังส่งผลดีต่อเอนไซม์ในระบบทางเดินอาหาร ช่วยเพิ่มการดูดซึมและการย่อยอาหาร จึงทำให้อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวดีขึ้น (Table 2) ขณะที่ Gosai et al. (2023) เสริมในระดับ 0, 0.25, 0.50 และ 1.00% พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (Table 1) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Akuru et al. (2021) ที่เสริมในระดับ 0-0.80% พบว่าทุกกลุ่มการทดลองไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (Table 3) งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในไก่เนื้อ ไม่มีผลต่ออัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวของไก่เนื้อ

Table 3 Effect of pomegranate peel powder supplementation on growth performance of broiler chickens (0-35 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.20	0.40	0.60	0.80		
BW (g)	2097.10^{ab}	2179.60^{a}	2138.20^{a}	1993.00^{b}	2068.80^{ab}	14.77	0.01
BWG (g)	2054.93	2139.59	2095.66	1950.24	2027.42	28.28	0.37
FI (g)	1080.40	1046.80	1046.10	1053.10	1026.00	8.78	0.64
FCR	1.50	1.42	1.46	1.55	1.48	0.02	0.32

$^{a\ b}$ Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean.

Source: Akuru et al (2021)

Table 4 Effect of pomegranate peel powder supplementation on carcass characteristics of broiler chickens (0-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)				Significance
	0	0.25	0.50	1.00	
Dressing (%)	73.52±0.80	73.15±0.77	74.32±0.53	73.46±0.21	NS
Spleen (%)	0.11±0.01	0.09±0.01	0.09±0.01	0.07±0.01	NS
Liver (%)	2.09±0.15	1.94±0.15	2.11±0.07	2.05±0.11	NS
Gizzard (%)	2.15±0.14	2.21±0.14	2.40±0.11	2.02±0.12	NS

Source: Gosai et al (2023)

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อเปอร์เซ็นต์ซาก และอวัยวะภายในร่างกาย

Elnaggar et al. (2022) พบว่าการใช้ผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0.25, 0.50, 1.00 และ 1.50% มีเปอร์เซ็นต์ซากไม่แตกต่างกัน แต่ทั้ง 4 กลุ่มมีค่ามากกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนอวัยวะภายในร่างกาย ได้แก่ ตับ ม้าม และกึ๋น พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในทุกกลุ่มการทดลอง (Table 5) สอดคล้องกับ Gosai et al.(2023) ได้ทำการเสริมที่ระดับ 0, 0.25, 0.50 และ 1.00% พบว่า เปอร์เซ็นต์ซากและอวัยวะภายในร่างกาย มีค่าที่ไม่แตกต่างกันทางสถิติทุกกลุ่มการทดลอง (Table 4) ขณะที่ Akuru et al. (2021) ได้ทำการเสริมที่ระดับ 0, 0.20, 0.40, 0.60 และ 0.80% (Table 6) พบว่า เปอร์เซ็นต์ซาก และเปอร์เซ็นต์ม้าม ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติทุกกลุ่มการทดลอง แต่การเสริมที่ระดับ 0.20% และกลุ่มควบคุม มีเปอร์เซ็นต์ตับไม่แตกต่างกัน และทั้ง 2 กลุ่มนี้มีค่ามากกว่ากลุ่มที่เสริม 0.60 และ 0.80% ส่วนเปอร์เซ็นต์กึ๋น พบว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมที่ระดับ 0.40% และกลุ่มควบคุม มีค่าเปอร์เซ็นต์กึ๋นไม่แตกต่างกัน โดยทั้ง 2 กลุ่มมีค่ามากกว่ากลุ่มที่เสริม 0.80% อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่เสริม 0-0.60% มีกึ๋นไม่แตกต่างกัน จากงานวิจัยส่วนใหญ่สรุปได้ว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ไม่มีผลต่อเปอร์เซ็นต์ซาก และอวัยวะภายในของไก่เนื้อ

Table 5 Effect of pomegranate peel powder supplementation on carcass characteristics of broiler chickens (7-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.25	0.50	1.00	1.50		
Carcass (%)	69.74[b]	73.13[a]	74.26[a]	72.32[a]	71.81[a]	4.90	0.001
Spleen (%)	0.363	0.390	0.332	0.410	0.380	0.087	0.065
Liver (%)	1.64	1.60	1.87	1.93	1.86	0.098	0.067
Gizzard (%)	1.09	1.99	1.11	1.14	1.23	0.011	0.087

[a b] Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean.

Source: Elnaggar et al (2022)

Table 6 Effect of pomegranate peel powder supplementation on carcass characteristics of broiler Chickens (0-35 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.20	0.40	0.60	0.80		
Dressing (%)	73.04	74.17	72.62	73.12	74.46	1.44	0.99
Spleen (%)	0.07	0.06	0.09	0.05	0.06	0.01	0.53
Liver (%)	1.89[a]	1.84[a]	1.75[ab]	1.60[b]	1.59[b]	0.53	0.04
Gizzard (%)	2.49[a]	2.57[ab]	2.90[a]	2.53[ab]	2.42[b]	0.88	0.05

[a b] Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean.

Source: Akuru et al (2021)

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อค่าพารามิเตอร์ของเลือด

Gosai et al.(2023) พบว่าการเสริมผงเปลือกทับทิมระดับ 0, 0.25, 0.50 และ 1.00% ต่อปริมาณฮีโมโกลบิน ฮีมาโตคริต และจำนวนเม็ดเลือดแดงในเลือด ทุกกลุ่มการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน (Table 7) ในขณะที่ Elnaggar et al.(2022) พบว่าการเสริมผงเปลือกทับทิมระดับ 0.25, 0.50, 1.00 และ 1.50% ทำให้ปริมาณฮีโมโกลบิน ฮีมาโตคริต และจำนวนเม็ดเลือดแดงในเลือด มีปริมาณมากกว่ากลุ่มควบคุม (Table 8) ซึ่งผลของการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อค่าพารามิเตอร์เลือด ยังไม่สามารถสรุปผลได้ เนื่องจากมีงานวิจัยอ้างอิงเพียง 2 งาน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากในอนาคตมีการศึกษา ทดลองเพิ่มเติม และได้ผลการทดลองเป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งจึงจะสามารถสรุปได้ ทั้งนี้ ค่าฮีโมโกลบินคือค่าที่บ่งบอกถึง ภาวะโลหิตจาง ภาวะเลือดข้น และประสิทธิภาพการทำงานของเม็ดเลือดแดง ซึ่งภายในจะมีสารที่เรียกว่า ฮีม (Heme) มีองค์ประกอบย่อยคือ ธาตุเหล็ก และพอร์ไฟริน และ โกลบิน (Globin) เป็นองค์ประกอบ ปกติในไก่มีค่าฮีโมโกลบินหลักๆ 2 ชนิดที่ทำงานร่วมกัน คือ Major Hemoglobin พบประมาณ 70-80% ของฮีโมโกลบินทั้งหมด และ Minor Hemoglobin พบประมาณ 20-30% ของฮีโมโกลบินทั้งหมด และค่าฮีมาโตคริต คือค่าที่บ่งบอกเปอร์เซ็นต์เม็ดเลือดแดงในเลือดซึ่งค่าปกติของไก่จะมีค่าอยู่ที่ประมาณ 25-35% ส่วนจำนวนเม็ดเลือดแดงในไก่เนื้อ ปกติจะมีค่าอยู่ที่ประมาณ 2.26-2.45 ล้านเซลล์ต่อไมโครลิตร (สายใจ และคณะ ,2563)

Table 7 Effect of pomegranate peel powder supplementation on haemato-biochemical parameters of broiler chickens (0-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)				Significance
	0	0.25	0.50	1.00	
Haematological parameters					
Haemoglobin (g/dL)	11.63±0.07	11.59±0.15	11.49±0.39	11.30±0.42	NS
Haematocrit (%)	33.30±0.31	33.37±0.45	33.25±0.30	33.49±0.39	NS
RBC (10^6/µL)	2.63±0.02	2.60±0.03	2.54±0.04	2.56±0.04	NS
Blood biochemical parameters					
Albumin (mg/dL)	2.18±0.03	2.16±0.02	2.15±0.02	2.14±0.04	NS
HDL (mg/dL)	91.10±2.12	88.45±1.57	90.73±2.21	89.49±1.95	NS
LDL (mg/dL)	42.30^{b}±2.24	38.72^{ab}±0.92	34.42^{a}±1.20	33.94^{a}±1.75	*

[a] [b]Means in a row with different superscripts differ significantly (*P< 0.05). RBC, Red Blood Cell Count; HDL, high density lipoprotein; LDL, low density lipoprotein.

Source: Gosai et al (2023)

ผลการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อองค์ประกอบทางเคมีของเลือด

Gosai et al.(2023) พบว่าการเสริมผงเปลือกทับทิมระดับ 0.50 และ 1.00% ช่วยลดปริมาณ Low Density Lipoprotein (LDL) ได้เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม ขณะที่กลุ่มที่เสริม 0.25% มีค่าไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม (Table

7) เพราะในผงเปลือกทับทิมมีสารฟีนอลิกเป็นองค์ประกอบที่สามารถช่วยลด LDL ในเลือดได้ ในขณะที่ Akuru et al. (2021) เสริมผงเปลือกทับทิมระดับ 0, 0.20, 0.40, 0.60 และ 0.80% พบว่า ปริมาณ LDL ทุกกลุ่มการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน และยังพบว่าระดับอัลบูมินในเลือดเพิ่มขึ้นเมื่อเสริมผงเปลือกทับทิมในระดับ 0.20, 0.40, 0.60 และ 0.80% เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม (Table 9) ซึ่งไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Gosai et al.(2023) ที่เสริมผงเปลือกทับทิมระดับ 0, 0.25, 0.50 และ 1.00% พบว่าทุกกลุ่มการทดลองมีค่าอัลบูมินไม่มีความแตกต่างกัน (Table 7) ส่วนปริมาณ High Density Lipoprotein (HDL) พบว่ารายงานการวิจัยของ Gosai et al.(2023) และ Akuru et al. (2021) ไม่มีความแตกต่างกันทุกกลุ่มการทดลอง ซึ่งผลของการเสริมผงเปลือกทับทิม 0.20-1.50% ต่อระดับอัลบูมินและ ปริมาณ LDL ยังไม่สามารถสรุปผลการทดลองได้ จำเป็นต้องหาข้อมูลหรือมีการทดลองเพิ่มเติมเพื่อสรุปผล เนื่องจากมีงานวิจัยที่นำมาสรุปเพียง 2 อ้างอิงเท่านั้น และผลการทดลองไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนผลของการเสริมผงเปลือกทับทิมต่อ HDL ในไก่เนื้อไม่แตกต่างกัน

Table 8 Effect of dietary inclusion with different levels of pomegranate peel powder on hematological parameters of broiler chickens (7-42 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.25	0.50	1.00	1.50		
Haemoglobin (g/dL)	9.27[b]	12.90[a]	11.99[a]	12.87[a]	11.88[a]	2.90	0.002
Haematocrit (%)	35.98[b]	42.99[a]	41.87[a]	40.98[a]	41.90[a]	3.99	0.001
RBC (10^6/µL)	2.31[b]	3.90[a]	4.09[a]	3.89[a]	3.78[a]	0.178	0.001

[a b] Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean; RBC, Red Blood Cell Count

Source: Elnaggar et al (2022)

Table 9 Effect of dietary inclusion with different levels of pomegranate peel powder on Blood biochemical parameters of broiler chickens (0-35 d)

Parameter	Pomegranate peel powder level (%)					SEM	P-value
	0	0.20	0.40	0.60	0.80		
Albumin (g/dL)	7.54[c]	7.90[a]	7.76[b]	7.91[a]	8.25[a]	0.03	0.00
HDL (mg/dL)	83.67	95.1	92.0	98.2	84.7	0.06	0.58
LDL (mg/dL)	27.8	26.3	20.5	28.2	24.7	0.04	0.66

[a b] Means in the same row followed by different letters are significantly different at ($p \leq 0.05$); SEM, Standard error of mean; HDL, high density lipoprotein; LDL, low density lipoprotein.

Source: Akuru et al (2021)

สรุป

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย 3 ฉบับ ที่ตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ. 2021-2023 มีการเสริมผงเปลือกทับทิมในอาหารไก่เนื้อ ในระดับ 0.20-1.50% สามารถเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของไก่เนื้อ แต่ไม่ส่งผลต่อปริมาณการกินได้ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว เปอร์เซ็นต์ซากและอวัยวะภายในร่างกาย ส่วนค่าพารามิเตอร์เลือดและองค์ประกอบทางเคมีเลือดยังไม่สามารถสรุปได้ เนื่องจากผลการศึกษาของเอกสารที่นำมาทบทวนในครั้งนี้มีผลที่ไม่สอดคล้องกัน ยกเว้นปริมาณ HDL สามารถสรุปได้ว่า การเสริมผงเปลือกทับทิมไม่มีผลต่อค่า HDL ในไก่เนื้อ โดยระดับที่เหมาะสมคือ 0.20-0.50% เพราะการเสริมในระดับนี้ได้ผลดีเท่ากันกับการเสริมในระดับที่มากกว่า 0.50% และยังไม่เป็นการเพิ่มต้นทุนโดยสิ้นเปลืองอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

สายใจ กองเพชร, พีระพล สุขอ้วน, และ ดำเนิน เสาะสืบงาม. 2563. “การศึกษาค่าโลหิตวิทยาของไก่เนื้อที่เลี้ยงในเชิงพาณิชย์สายพันธุ์ Cobb 500, Ross 308 และ Arbor Acres Plus”. **สัตวแพทย์มหานครสาร.** 15(2), 209–221.

สำนักงานพัฒนาอาหารสัตว์. 2559. **ความต้องการโภชนะของสัตว์.** nutrition.dld.go.th. 19 มกราคม 2569.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2568. **ผลิตภัณฑ์ไก่ไทยปี 2568 ปริมาณการผลิตโต 1.3% แตะ 3.44 ล้านตัน ตามความต้องการที่ขยายตัว 0.7%.** https://share.google/JUny6KVtD80b0WN39 6 ธันวาคม 2568.

Akuru, E. A., Mpendulo, C. T., Oyeagu, C. E., and Nantapo, C. W. T. 2021. “Pomegranate (Punica granatum L.) peel powder meal supplementation in broilers: Effect on growth performance, digestibility, carcase and organ weights, serum and some meat antioxidant enzyme biomarkers”. **Italian Journal of Animal Science**. 20(1), 119–131.

Elnaggar, A. S., Elsebai, E. A., El-Tahawy, W. S., and El-Attar, F. M. 2022. “Effect of dietary inclusion of pomegranate peel powder (Punica grantum) on growth performance and some physiological parameters of broiler chicks”. **Journal of Agricultural & Environmental Sciences (Damanhour University**). 21(2), 19–44. ISSN 1687-1464.

Gosai, A. S., Pawar, M. M., Patil, S. S., Ankuya, K. J., Srivastava, A. K., and Ashwar, B. K. 2023. “Effect of pomegranate (Punica granatum) peel powder supplementation on performance, carcass characteristics and haemato-biochemical parameters of broiler chickens”. **Indian Journal of Animal Sciences.** 93(5), 481–486.

Kupnik K, Leitgeb M, Primožič M, Postružnik V, Kotnik P, Kučuk N, Knez Ž and Marevci M K. 2022. “Supercritical fluid and conventional extractions of high value-added compounds from pomegranate peels waste: production, quantification and antimicrobial activity of bioactive constituents”. **Plants.** 11(7): 928.

Tozzi F, Núñez-Gómez D, Legua P, Del Bubba M, Giordani E and Melgarejo P. 2022. “Qualitative and varietal characterization of pomegranate peel: High-value co-product or waste of production”. **Scientia Horticulturae**. 291 : 110601.